

چهل حدیث

چهل حدیث امام جواد علیه السلام

ahlolbait.com

شریکان در ظلم

العامل بِالظُّلْمِ وَالْمَعِينُ لَهُ وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ
ستمکار و آن کس که با او همکاری می کند و آن کس که به این ستم رضایت می دهد هر سه در جرم شریکند.
کشف الغممه، ج ۲، ص ۳۴۸

جهاد اکبر

إِرْفَاضُ الشَّهَوَاتِ وَخَالْفُ الْهَوَىٰ، وَاعْلَمَ أَنَّكَ لَنْ تَخْلُوَ مِنْ عَيْنِ اللَّهِ، فَانظُرْ كَيْفَ تَكُونُ؟
شهوته را رها و با هوای نفس مخالفت کن و بدان که تو از چشم خدا دور و پنهان نیستی. پس مواظب باش که در چه حالتی خواهی بود؟
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۸

تأثیر زمانه بر قضاوتها

إِذَا كَانَ زَمَانٌ الْعَدْلُ فِيهِ أَغْلَبَ مِنَ الْجَوْرِ فَحَرَامٌ يَظُنُّ بِأَحَدٍ سُوءًا حَتَّىٰ يَعْلَمَ ذَلِكَ مِنْهُ، وَإِذَا كَانَ زَمَانٌ الْجَوْرُ أَغْلَبَ فِيهِ مِنَ الْعَدْلِ فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَظُنُّ بِأَحَدٍ خَيْرًا مَا لَمْ يَعْلَمْ ذَلِكَ مِنْهُ
هر گاه زمانه، زمانه ای باشد که عدالت، چیره تر از ستم است، بد گمانی به دیگری حرام است. مگر آن که بدی از او دانسته شود. و هر گاه زمانه، زمانه ای باشد که ستم بر عدالت غلبه دارد، سزاوار نیست کسی به دیگری خوش بین باشد، تا وقتی که خوبی او را نداند.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۰

همنشین بد

إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الثَّرَبِ، فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ، يَحْسُنُ مَنْظَرَهُ وَيَفْبَحُ آثَرَهُ
از همنشینی با بد پرهیز، چرا که او مثل شمشیر می ماند، منظرش زیباست، ولی اثرش زشت است.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۶۴

تشویق به ازدواج

مَنْ خَطَبَ إِلَيْكُمْ فَرَضِيَّتُمْ دِينَهُ وَأَمَانَتَهُ فَرُوجُهُ، إِلَّا تَفَعَّلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ
اگر کسی پیش شما به خواستگاری آمد و دین و امانت داری او را پسندیدید، تزویج کنید، اگر چنین نکنید، در روی زمین فتنه و فساد بزرگ می شود.
من لا یمضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۳

عجله ممنوع

لَا تَعَالَجُوا الْأَمْرَ قَبْلَ بُلُوغِهِ فَتَنْدَمُوا
کار را پیش از فرا رسیدن وقتش انجام ندهید، که پشیمان می شوید.
کشف الغممه، ج ۲، ص ۳۵۰

ویران کننده دین و فاسد کننده مردان

لَا هَدْمَ لِلدِّينِ مِثْلَ الْبِدْعِ، وَ لَا أَفْسَادَ لِلرِّجَالِ مِنَ الطَّمَعِ
هیچ چیز مثل بدعتها ویرانگر دین نیست و هیچ چیز مانند طمع، فاسدکننده ی مردان نیست.
الفصول المهمه، ص ۲۶۰

تأثیر غم و اندوه بر جسم

مَنْ كَثُرَ هَمُّهُ سَقَمَ جَسَدُهُ
هر که اندوهش زیاد باشد، بدنش بیمار می شود.
موسوعة کلمات الامام الجواد علیه السلام، ص ۲۴۰

ahlolbait.com

با ما اینگونه نباشید

لَا تَكُنْ وَلِيًّا لِلَّهِ فِي الْعَلَانِيَةِ، عَدُوًّا لَهُ فِي السِّرِّ
چنان مباش که در آشکارا، دوست خدا باشی و در نهان، دشمنش
اعلام الدین، ص ۳۰۹

چرا مسلمانان از مرگ می ترسند؟

لَا يَتَّبِعُهُمْ جَهْلُهُ، فَكَرْهُهُ، وَ لَوْ عَرَفُوهُ وَ كَانُوا مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لِأَحِبُّوهُ، وَ لَعَلِمُوا أَنَّ الْأَخِرَةَ خَيْرٌ لَهُمْ مِنَ الدُّنْيَا
برای آن که آن را نمی شناسند، از این رو آن را نمی پسندند، و اگر آن را می شناختند و از دوستان خداوند متعال بودند، مرگ را دوست داشتند و می دانستند که آخرت، برای آنان بهتر از دنیا است.
موسوعة الكلمات الامام الجواد علیه السلام، ص ۱۴۷

نمره نیکی

أَهْلُ الْمَعْرُوفِ إِلَىٰ اصْطِنَاعِهِ أَحْوَجُ مِنَ أَهْلِ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ، لِأَنَّ لَهُمْ أَجْرَهُ وَ فَخْرَهُ وَ ذِكْرَهُ، فَهَمَّهَا اصْطِنَاعُ الرَّجُلِ مِنْ مَعْرُوفٍ فَإِنَّمَا يَبْدَأُ فِيهِ بِنَفْسِهِ
اهل نیکی، به نیکی کردن محتاج ترند از نیازمندان، چرا که پاداش و افتخار و آوازه ی آن برای نیکوکاران است. پس هر گاه یک شخص، کار نیکی کرد، همانا ابتدا به خودش نیکی کرده است.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۷۹

خطر عیب جویی

مَنْ عَابَ عَيْبًا، وَ مِنْ شَتَمَ أَجِيبَ
هر کس عیبجویی کند، از او عیبجویی می کنند، و هر کس دشنام دهد، پاسخ داده می شود.
الفصول المهمه، ص ۲۶۰

۴ حکمت نزع

الدِّينُ عِزٌّ، وَ الْعِلْمُ كَنْزٌ، وَ الصَّمْتُ نُورٌ، وَ غَايَةُ الزُّهْدِ الْوَرَعُ
دین، عزت است و دانش، گنج. سکوت، روشنایی است و نهایت زهد، پرهیز از گناه است.
الفصول المهمه، ص ۲۶۰

چگونه نصیحت کنیم؟

مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ، وَ مَنْ وَعَظَ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَاتَنَهُ
هر کس برادرش را پنهانی پند دهد، او را آراسته است. و هر که او را آشکارا موعظه کند، بدنام و بی آبرویش کرده است.
کشف الغممه، ج ۲، ص ۳۵۰

برترین عبادت

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْإِخْلَاصُ
برترین عبادت، اخلاص است.
تفسیر امام عسکری علیه السلام، ص ۳۲۹

رفتار دیگران هنگام جان دادن تو

أَذْكَرُ مَصْرَعَكَ بَيْنَ يَدَيِ أَهْلِكَ، وَ لَا طَبِيبَ يَمْنَعُكَ، وَ لَا حَبِيبَ يَنْفَعُكَ
یاد کن هنگامه جان دادن و مرگ خود را در مقابل خانواده ات، در حالی که نه پزشکی هست که تو را از مردن باز دارد، و نه دوستی که به تو سود رساند.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۰

ahlolbait.com

ثمره توکل بر خدا

كَيْفَ يَضِيحُ مِنَ اللَّهِ كَافِلُهُ؟ وَ كَيْفَ يَنْجُو مِنَ اللَّهِ طَالِبُهُ؟

چگونه ضایع و تباه می شود کسی که خداوند، عهده دار اوست؟
و چگونه نجات می یابد کسی که خداوند در پی اوست؟
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۶۳

مومن به سه چیز نیاز دارد

الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ، وَ وَاعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ وَ قَبُولٍ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ
مُؤْمِنِ نِیازمند سه خصلت است: توفیق از سوی خداوند، واعظی از درون
خود، پذیرش نسبت به کسی که او را پند می دهد.
تمف العقول، ص ۱۴۷

در زمان غیبت و ظهور چه کنم؟

إِنَّ الْقَائِمَ مَنَّا هُوَ الْمَهْدِيُّ الَّذِي يَجِبُ أَنْ يَنْتَظَرَ فِي غَيْبَتِهِ وَ يَطَاعَ فِي ظُهُورِهِ
همانا قائم، از ما خاندان، همان «مهدی» است که باید در دوران غیبتش،
انتظارش را کشید و هنگام ظهورش، اطاعتش کرد.
موسوعة كلمات الامام الجواد عليه السلام، ص ۱۱۵

ثمره سکوت نادان

لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ

اگر نادان سکوت کند، مردم اختلاف پیدا نمی کنند.
الفصول المهمة، ص ۲۶۲

نتیجه علاقه قلبی به خوبی یا بدی

مَنْ شَهِدَ أَمْرًا فَكَّرَهُهُ كَانَ كَمَنْ غَابَ عَنْهُ، وَ مَنْ غَابَ عَنْ أَمْرٍ فَرَضِيَهُ كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ
هر کس شاهد و ناظر چیزی باشد و آن را ناپسند شمارد، مثل کسی است
که آن جا حضور ندارد؛ و هر کس از کاری غایب باشد، اما به آن راضی
باشد، مثل کسی است که حاضر بوده است.
تمف العقول، ص ۱۴۵

چه کسانی در کار زشت، شریکند؟

مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا كَانَ شَرِيكًا فِيهِ

هر کس کار زشتی را نیکو بشمارد، در آن زشتی شریک است.
کشف الغممه، ج ۲، ص ۳۱۶

اگر بخشش نکنید...

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا يَخْصِمُهُمُ بِالنِّعَمِ وَ يَقْرَأُ فِيهِمْ مَا بَدَّلُوا، فَإِذَا مَنَعُوا نَزَعَهَا عَنْهُمْ وَ حَوَّلَهَا إِلَى
غَيْرِهِمْ

خداوند را بندگانی است که آنان را مخصوص به نعمتها می سازد و نعمتها
را در میان آنان پایدار می کند، تا وقتی که بخشش کنند. پس هر گاه از
بخشش نعمت ممانعت کنند، نعمت را از آنان پس می گیرد و به دیگران
می دهد.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۶۳

تأثیر همنشین

فَسَادَ الْأَخْلَاقُ بِمَعَاشِرَةِ السُّفَهَاءِ، وَ صَلَاحَ الْأَخْلَاقِ بِمُتَأَسِّسَةِ الْعُقَلَاءِ

تباهی اخلاق، به سبب معاشرت با سفیهان است، و بهبود اخلاق به سبب
همنشینی و انس با خردمندان است.
کشف الغممه، ج ۲، ص ۳۱۶

عزت مومن در چیست؟

عِزُّ الْمُؤْمِنِ فِي غِنَاهِ عَنِ النَّاسِ.

عزت مؤمن، در بی نیازی او از مردم است.
اعلام الدین، ص ۳۰۹

زیارت امام حسین برتر است یا امام رضا؟

زِيَارَةُ أَبِي أَفْضَلٍ، وَ ذَلِكَ أَنَّ أَبَاعَبْدَ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَزُورُهُ كُلُّ النَّاسِ، وَ أَبِي لَا يَزُورُهُ إِلَّا
الْخَوَاصُّ مِنَ الشِّيْعَةِ

زیارت پدرم (حضرت رضا علیه السلام) برتر است، چرا که اباعبدالله
الحسین علیه السلام را همه مردم زیارت می کنند، ولی پدرم را جز
خواص از شیعه، کسی زیارت نمی کند.
من لا يضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۸۲

سه عمل نیکان

ثَلَاثٌ مِنْ عَمَلِ الْأَبْرَارِ: إِقَامَةُ الْفَرَائِضِ، وَ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ، وَ احْتِرَاسٌ مِنَ الْغَفْلَةِ فِي الدِّينِ
سه چیز است که از کار نیکان است: بر پا داشتن واجبات، پرهیز از
حرامها، و دوری کردن از غفلت در دین.
موسوعة كلمات الامام الجواد عليه السلام، ص ۲۴۲

جایگاه انسان با ادب نزد خداوند

مَا اجْتَمَعَ رَجُلَانِ إِلَّا كَانَ أَحْفَظَهُمَا عِنْدَ اللَّهِ أَدَبُهُمَا

هرگز دو مرد با هم اجتماع نمی کنند، مگر آن که برترین آن دو نزد
خدا، کسی است که با ادب تر باشد.
وسائل الشيعة، ج ۴، ص ۸۸۴

۴ یاور انسان

أَرْبَعٌ خِصَالٌ تُعِينُ الْمَرْءَ عَلَى الْعَمَلِ: الصَّحَّةُ، وَ الْغِنَى، وَ الْعِلْمُ، وَ التَّوْفِيقُ

چهار ویژگی است که شخص را بر کار، کمک می کند: تندرستی، بی
نیازی، دانش و توفیق.
الفصول المهمة، ص ۲۶۱

ارکان توبه

التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: نَدَمٌ بِالْقَلْبِ، وَ اسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ، وَ عَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ، وَ عَزْمٌ أَنْ لَا
يَعُودَ

توبه بر چهار پایه استوار است: پشیمانی به دل، استغفار به زبان، کار (و
جبران) با اعضاء، و تصمیم بر اینکه به گناه باز نگردد.
کشف الغممه، ج ۲، ص ۳۱۶

چه چیزی سخت تر از اصل کار است؟

الْإِبْقَاءُ عَلَى الْعَمَلِ أَشَدَّ مِنَ الْعَمَلِ

ایستادگی و استمرار بر کار، سخت تر از اصل کار است.
کافی، ج ۲، ص ۲۹۶

زوال نعمت و سلب توفیق خدمت!

مَا عَظَّمَتِ نِعْمَةً اللَّهُ عَلَى أَحَدٍ إِلَّا عَظَّمَتْ عَلَيْهِ حَوَائِجَ النَّاسِ، فَمَنْ لَمْ يَحْتَمِلِ تِلْكَ الْمُؤَوَّنَةَ
عَرَضَ النِّعْمَةُ لِلزَّوَالِ

هرگز نعمت خدا بر کسی بزرگ و مهم نمی شود مگر آنکه نیاز های
مردم هم به او بزرگ و زیاد می شود. پس هر کس این رنج (رفع نیاز
مردم) را تحمل نکند، نعمت را در معرض زوال قرار داده است.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۷۹

چگونه بلا رفع می شود؟

بِالرَّاعِي تَصَلِحُ الرَّعِيَّةُ، وَ بِالِدَّعَاءِ تَصْرَفُ الْبَلِيَّةُ

مردم با سرپرست خود صالح می شوند و بلا به سبب دعا
برگردانده می شود.
الفصول المهمة، ص ۲۶۰

امین خیانتکاران

كَفَى بِالْمَرْءِ خِيَانَةً أَنْ يَكُونَ أَمِينًا لِلخَوْنَةِ

در خیانت یک شخص، همین بس که امین خیانتکاران باشد.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۶۳

نردبانی برای رسیدن به هر بلندی

الثَّقَّةُ بِاللَّهِ ثَمَنٌ لِكُلِّ غَالٍ، وَ سَلَّمَ إِلَى كُلِّ عَالٍ

تکیه داشتن به خدا، بهای هر چیز ارزشمند و نردبانی برای رسیدن
به هر بلندی است.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۶۴

عنایت خاص خداوند به متقین

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقِي بِالتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ، وَ يَجْلِي بِالتَّقْوَى عَنْهُ
عَمَاءَهُ وَ جِهْلَهُ

خداوند متعال، به سبب تقوا، بنده اش را از آنچه از عقلش دور مانده،
حفظ می کند و به وسیله ی تقوا او را نسبت به آنچه آن را نمی بیند و
ناآگاه است روشن می سازد.
موسوعة كلمات الامام الجواد عليه السلام، ص ۱۳۳

اطمینان ن کنید

مَنْ انْقَادَ إِلَى الطَّمَأْنِينَةِ قَبْلَ الْخَبْرَةِ فَقَدْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلِهْلَكَةِ وَ لِلْعَاقِبَةِ الْمُتَعَبَةِ

هر کس پیش از آزمودن، تسلیم اطمینان شود (و قبل از امتحان، اعتماد
کند) خود را در معرض هلاکت و فرجام رنج آور قرار داده است.
اعلام الدین، ص ۳۰۹

قدرت روزگار

الْأَيَّامُ تَهْتِكُ لَكَ الْأَمْرَ عَنِ الْأَسْرَارِ الْكَامِنَةِ

گردش روزها اسرار نهفته را برایت آشکار می سازد.
اعلام الدین، ص ۳۱۰

دل دیگران نسبت به من چگونه است؟

لَا تَطْلُبِ الصِّفَا مِمَّنْ كَدِرَتْ عَلَيْهِ، وَ لَا الْوَفَاءَ لِمَنْ غَدِرَتْ بِهِ، وَ لَا النَّصِاحَ مِمَّنْ صَرَفَتْ سُوءَ
ظَنِّكَ إِلَيْهِ، فَإِنَّ قَلْبَ غَيْرِكَ كَقَلْبِكَ لَهُ

طلب صفا و زلالی مکن از کسی که علیه او تیره شده ای؛ و نه وفا بجوی از
کسی که به او نیرنگ زده ای! و نه خیرخواهی از کسی که به او گمان بد
برده ای، چرا که دل دیگری، مثل دل تو نسبت به اوست.
بهارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۰

پرستش خدا یا شیطان از طریق گوش دادن

مَنْ أَسْعَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ، فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ، وَ إِنْ
كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ الشَّيْطَانِ فَقَدْ عَبَدَ الشَّيْطَانَ

هر کس به گوینده ای گوش فرا دهد، او را پرستیده است. پس اگر
گوینده، از خدای متعال می گوید، او خدا را پرستیده است و اگر گوینده،
از طرف شیطان حرف می زند، به یقین، شیطان را پرستیده است.
تمف العقول، ص ۱۴۵